

4:5. Livet og allianceerne knækker.mp3

Karl: Man stiller sig jo altid det spørgsmål: "Kunne vi have gjort noget? Var der noget, som vi forsømte? Var vi opmærksomme nok på det?" De spørgsmål stillede vi os selv.

Micha: Den 6. Juni 1984 vågner Danmark op til en trist meddelelse: Folketingsmedlem for Socialdemokratiet, Inge Fischer Møller, er afgang ved døden under Socialdemokratiets kongres ved Hotel Hvide Hus i Aalborg.

Ritt: En frygtelige historie. Også den mest tragiske i mit politiske liv. Og den eneste gang, hvor jeg overvejede, om jeg skulle trække mig ud af politik. For jeg kunne godt se, hvor meget det ligesom havde klemt sammen om hende.

Micha: Dette afsnit handler om nogle af de konflikter, der ramte medlemmerne i Kaffeklubben efter deres indtog i Folketinget.

Helle: Der er ingen, der mener, at kvinderne skal noget som helst andet end at se godt ud. Og så helst holde kæft. Vi får ikke nogen mentor, der hjælper os ind i en fagbevægelse eller til at sidde ved det rigtige bord. Det må vi selv finde ud af.

Micha: Der er sagerne, der kom på forsiden af aviserne. Men også de konflikter, der udspillede sig inde i selve gruppen, der får store konsekvenser for gruppens samarbejde.

Ritt: Og det ender jo med, at Svend siger, at han selv vil være gruppeformand. Så i virkeligheden smider han mig af. Og Svend og jeg er fra det øjeblik af fjender i stedet for at have været venner.

Micha: I dette afsnit kommer vi tæt på den modstand og de konsekvenser, det får for medlemmerne af vores kaffeklub, at de er unge og stikker næsen frem. Velkommen til Ritts kaffeklub. Fra København kommer en ung pige, der ikke har taget den slagne vej igennem partisystemet. Hun er gået ud af skolen i syvende klasse og uddanner sig til socialrådgiver på Den Sociale Højskole. Også hun vælges ind i 1971 og kæmper sig op til at blive valgt til en af de to næstformandsposter i Socialdemokratiet. Inge Fischer Møller er den sidste af de fem fra Kaffeklubben, du ikke har hørt om endnu. Inge beskri-

ves af de andre som et sødt, empatisk menneske, der satte sagen før sig selv. Og for hendes nærmeste kolleger i Kaffeklubben er det vigtigt, at det store arbejde, hun gjorde, og det, hun stod for, ikke går i glemmebogen. Ritt Bjerregaard var særligt tæt på Inge Fischer Møller i deres tid sammen i partiet, og hun har også skrevet om Inge Fischer Møller i sin erindringsbog "Valgt."

Ritt: Inge var nok den i Kaffeklubben, som var mest, hvad man i vore dage ville kalde 'likeable'. Altså, de elskede hende i partiforeningerne. Hun bar ligesom hjertet uden på og kunne virkelig nærmest sådan i overført betydning omfavne partifællerne.

Micha: Inge kommer også ind ved valget 1971 og kæmper sig op til at blive valgt til en af de to næstformandsposter i Socialdemokratiet. Fra Kaffeklubben dannes til hendes tragiske død i 1984 stod hun skulder ved skulder med kollegerne i kaffeklubben. Dog var Inge Fischer Møller særligt tæt på Ritt Bjerregaard.

Ritt: Så vi var nogle kvinder, der rottede os sammen og sagde "Nu kan vi altså ikke finde os i, at der kun er mænd i partiledelsen. Vi vil have en kvindelig næstformand." Det skulle vi så først kæmpe for. Og de fandt så på at drille os ved at sige, at så skulle det være en organisatorisk næstformand. For så skulle den pågældende jo ikke med ud at rejse, når man skulle møde andre internationalt, som jo selvfølgelig var spændende. Og vi var alligevel så partitro, at vi ikke gik op imod dette. Vi valgte ligesom at sige, at nu kæmper vi for denne næstformandspost. Og vi var sådan set ikke i tvivl om, at den bedste kandidat til den post ville være Inge Fischer Møller. Og Inge ville selv rigtig gerne. Så vi stillede hende op. Og partiledelsen med Anker og Knud Heinesen i spidsen var rasende, for det skulle vi jo ikke bestemme. Ledelsen kom med en kandidat, og så fik de den ret nyvalgte Jytte Andersen til at stille op mod Inge Fischer Møller. Og det vandt Inge Fischer Møller stort. Det har Jytte Andersen og jeg heldigvis efterfølgende kunnet snakke om, og vi har faktisk et fint forhold til hinanden i dag, selv om hun ikke synes, det var sjovt dengang. Men Inge vandt. Og jeg skriver i erindringerne, og det har jeg også tænkt på efterfølgende, at jeg på en måde var lidt naiv. For jeg tænkte, at nu ville partiledelsen forstå, at dette var en gave til dem. At her havde de fået en næstformand, som virkelig var så elsket i partiforeningerne, at det ville være godt for partiet. Og når jeg siger, at jeg var lidt naiv, så er det jo, fordi jeg godt kender magtkampene og strukturerne. De var jo rasende over, at de havde tabt, så hun fik ikke mange chancer. Hun fik

ikke de papirer, hun skulle have. Hun blev holdt uden for forskellige beslutninger, som hun alligevel skulle forsvare.

Micha: Gennem Kaffeklubben havde Karl Hjortnæs også et tæt samarbejde med Inge Fischer Møller. Han oplevede det hårde miljø i politik tæt på.

Karl: Inge troede på sig selv, og hun vidste, at hun var meget populær. Hun var jo socialrådgiver i Dansk Arbejdsmandsforbund, SiD, og var en overordentlig populær skikkelse i SiD. Og derfor mente hun jo også, at med det vælgertække hun, der skulle hun have nogle af de fremtrædende poster. Men forudsætningen for, at hun kunne udnytte det, var jo, at de andre ville respektere hende. Og det ville de tilsyneladende ikke. Og så er det, der skal kæmpes nogle kampe. Og så er det, der skal tages nogle skridt. Og de skal indimellem være ganske voldsomme. At kunne deltage i møder, de lange arbejdsdage og de mange papirer, der skal læses, at der er meget, der skal tages stilling til... Man skal ikke være sådan, at man ikke kan sove om natten. Politikere, der ikke kan sove om natten, fordi de hele tiden har noget at tænke på, de bliver sgu ikke ret gamle. Før vores tid var der jo mange af disse ældre politikere, som fik fremtrædende poster, der ikke kunne klare det. Efter min opfattelse var det fordi, at de fik for lidt søvn. Min far fik aldrig fremtrædende poster i politik, men det var alligevel fysisk belastende. Han boede i Hjørring, og han skulle rejse frem og tilbage. Og når han så kom hjem, så var der møder det ene og det andet sted. Og når han så kom over, så gik det måske ikke lige sådan, som han ville. Og så kan godt være, at han har ligget i sin hotelseng og ærgret sig over, at han ikke fik sagt det, han skulle have sagt, eller hvad det nu har været. Jeg tror simpelthen det var det, der var årsagen til, at han døde, da han var 64 år gammel af en blodprop i hjertet. Jeg vil sige til alle, der vil være med i politik, at det er et brutalt håndværk. Arbejdsdagen er jo ikke fra 9 til 4, og det er jo ikke sådan, at du kan lægge politik til side, når du er hjemme i weekenderne. Hvis folk går rundt og tror, at man bare kan lægge det til side... Nej, det kan man ikke. Man ved ikke, hvornår telefonen ringer. Man ved ikke, hvornår der er en journalist, der ringer. Man aner ikke, hvornår der er en foreningsformand, der ringer. Eller en vælger, der ringer eller. Så hele tiden er der noget.

Micha: Helle Degn husker, hvordan Kaffeklubben forsøgte at rådgive Inge omkring valget til den organisatoriske næstformandspost i partiet. En post, som gruppen vurderede, ville være hård at bestride.

Helle: Inge var det smukkeste, mest givende, sociale væsen, vi kunne få. Hun havde en empati, som var veludviklet og var en fornøjelse. Hun var den dejligste ven og kammerat. Inge er elsket af alle dem, hun arbejder med. Men der var strid og kamp om, hvem der skulle være socialminister. Og der også var en mand, som gerne ville være det, som hele tiden jagtede Inge. Og han blev det heller ikke. For så undviger man jo nogle gange sådan nogle konflikter ved at pege på en tredje. Så stiller Inge op som organisatorisk næstformand. Og igen i brydningstiden, hvor vi siger, at vi både skal have en mandlig og en kvindelig organisatorisk formand og næstformand. Vi andre - det er Ritt og jeg, de nære venner - siger til Inge: "Når du har organisationschefen imod dig, så har du også organisationens struktur imod dig. Vi synes, den er for svær. Vi synes ikke, at du skal stille op." Inge havde så sin kredsformand, som siger "Inge, hvis du ønsker det, så bakker din kreds dig op i dit valg." Og derfor stiller Inge op, og hun vinder posten. Socialdemokratiets medlemmer støtter hende. Ligesom Lizette Risgaard, der bliver valgt af 80% af forsamlingen, blev Inge også valgt af 80% af forsamlingen. Det var kun ledelsen, der var imod. Og det er der ikke ret mange, der kan overleve. Medmindre man har meget stor taktisk snilde. Der skulle man kunne operere i sådan en organisation. Det var ikke Inges styrke. Inges styrke var hendes empati og hendes måde at tale med folk på. Så hun bliver jagtet fra dag et. Vi blev tilkaldt som støttegruppe, sådan lidt i baglandet, og prøvede at give hende nogle redskaber til, hvordan hun kunne få nogle medarbejdere med sig, så hun kunne operere i den struktur. Det lykkedes ikke.

Micha: Midt i en kompliceret tid på arbejdet husker Ritt, at Inge desværre kom ud for en alvorlig ulykke i hjemmet.

Ritt: Og så havde hun en ulykke i sit hjem. Det var dejligt vejr, og hun havde haft en frituregryde, som hun havde varmet inde i køkkenet, som skulle ud på terrassen. Hun falder og får frituregryden ud over sig. Hun var i bikini og kommer på hospitalet med denne forfærdelige brandulykke. Og det tærer meget på hende. Hun havde også noget med foden på et tidspunkt. Der kom sådan forskellige ting. De gik tydeligt ned ad bakke. Der var en fredag lidt hen på eftermiddagen, hvor hun kom ned på mit kontor. Og jeg kunne se, at det var helt galt. Hun skulle over til Århus, hvor hendes mand arbejdede, så der var ikke andet at gøre end at sørge for, at Inge kom med flyveren og kom hjem.

Helle: Så synes vi, at hun skal have hjælp. Og Anker er meget venlig at spørge "Hvad skal vi gøre for Inge?" Samtidig med at han er den hårde hund, så kan han jo godt se, at hun er ved at falde ned af pinden. Og han siger så "Hvad kan vi gøre for at hjælpe Inge?" Vi mente jo, at hun skulle under behandling. Og så er det, at Inge ligesom synes, at det hele er for svært, så hun tager sit eget liv.

Ritt: Så kastede hun sig ud fra Hvide Hus og døde. Frygtelig historie. Også den mest tragiske i mit politiske liv. Og den eneste gang, hvor jeg overvejede, om jeg skulle trække mig ud af politik. For jeg kunne godt se, hvor meget det ligesom havde klemt sammen om hende. Og jeg besluttede mig så for, at der var den store forskel på Inge og mig, at Inge havde behov for hele tiden at blive bekræftet i, at hun var god nok, og at de virkelig kunne lide hende og holdt af hende. Det har jeg ikke. Jeg skulle noget om aftenen, og jeg bestemte mig til, at det gik jeg til. Jeg skulle ligesom optræde dér, for så kunne jeg ligesom holde det på afstand. Og så vidste jeg, at så ville jeg mere eller mindre bryde sammen, når jeg kom hjem. Men det at jeg ligesom skulle løse en opgave gjorde, at så kunne jeg prøve at komme over på den anden side.

Karl: Men det siger jo lidt sig selv, at det har en lammende virkning på alle. Der var jo ingen mennesker, der ikke kunne lide Inge Fischer Møller. Det var der jo ikke. Jeg havde talt med Inge om formiddagen, før vi rejste op til dette KL-møde. Og jeg har spurgt mig selv, om jeg burde have kunnet se, at der var noget, der var rivende galt den dag. Og sådan et spørgsmål er svært at besvare. Det er altid svært at besvare. Men selvfølgelig var vi påvirkede af det. En så ung og smuk kvinde, som var så vellidt hele vejen rundt. Hun havde jo ingen fjender. Det havde hun ikke. At der var nogen i partiets ledelse, der ikke ville respektere hende som næstformand og spændte ben for hende og så videre, det var jo ikke et udtryk for, at de ikke kunne lide hende. Det var spillets regler. Men selvfølgelig har jeg spurgt mig selv om det. Om der var noget, jeg overså. Om jeg var lidt for hurtig til at komme videre. Men det var en tragisk begivenhed. Virkelig tragisk. Hun var jo et sødt og hjerteligt menneske. Man kunne ikke undgå at holde af hende, så derfor berørte det os dybt. Og man stiller sig jo altid det spørgsmål: "Kunne vi have gjort noget? Var der noget, som vi forsømte? Var vi opmærksomme nok på det?" De spørgsmål stillede vi os selv, og jeg tror især, at Ritt har været meget optaget af, om hun fik gjort for lidt osv. Det påvirkede Ritt meget. Det var mit indtryk. Hun var stærkt påvirket af det.

Helle: Det var meget svært at leve med, at en af dem, som vi virkelig synes var kapabel, virkelig var dygtigt og virkelig var en stjerne for vores parti og vores ideer, at hun ikke menneskeligt kunne klare det. Det gik lige ind i maven på sådan en som Inge. Og vi snakkede om det. Om at det ikke måtte gå i maven. Det er jo det, mænd plejer at kaste i hovedet på os, som går i maven. Og det vil vi ikke finde os i mere. Så det var et chok. Og det var så også den situation, der gav os anledning til at spørge os selv: "Skulle vi bare gå tilbage og være seminarielærere eller skolelærere, eller hvad det nu kunne blive til? Eller skulle vi fortsætte i politik? Eller var det for dyrt? Altså var det for omkostningsfyldt?" Det var meget hårdt, for det kom tidligt i vores politiske karriere at se en veninde tage den definitive beslutning. Det var voldsomt, og vi blev bare enige om, at vi måtte fortsætte kampen. Og det er jo, som Stoltenberg siger om disse unge mennesker fra Utøya: "Når nu de ikke kunne få lov til at være her længere, så skal vi, der er her, bruge vores dage klogt. Og det var sådan set den konklusion, vi også kom til. At så må vi give den gas.

Micha: Historien om Inge Fischer Møller er tragisk. Og da der ikke er efterladt noget afskedsbrev, kender ingen årsagen til Inges beslutning. De fremsatte tanker er kollegernes egne opfattelser af, hvad der prægede Inge Fischer Møllers liv og arbejde. Andre mennesker omkring Inge Fischer Møller kan have oplevet det anderledes. Inge var den første kvinde til at bestride posten som organisatorisk næstformand, hvor hun blandt andet arbejdede for at sikre kvinders repræsentation i råd og udvalg på arbejdsmarkedet. Desuden arbejdede hun for at få flere kvinder ind i det politiske arbejde. Inge Fischer Møller blev kendt for at arbejde engageret for ligestilling samt at sikre de svageste bedre vilkår. Det var ikke kun Inge Fischer Møller, der oplevede, hvor ensomt og koldt det kan være i toppen af politik. Ritt Bjerregaard var ofte forsidestof, da hun var minister. I den mere alvorlige ende vil mange kunne huske Ritz-skandalen, der kostede hende en ministerpost. Og 13 år senere blev hun fyret som gruppeformand i forbindelse med lejlighedssagen, hvor Ritt blev anklaget for at hæve et skattefrit tillæg for at have adresse på Fyn samtidig med at have en lejlighed på Vesterbro. Rigsrevisionen erklærede siden, at Ritt ikke havde brugt flere penge end andre ministre, og sagen blev derfor ikke enden på karrieren. Og allerede i 1979 vendte hun retur til regeringen som socialminister.

Ritt: I og med at der ikke var lige så mange kvinder i regeringen, og jeg var ung og god til at blive fotograferet... Jeg så altid pæn ud på billederne, og jeg kunne godt lide det.

Det kunne man også se og sådan noget. Så der var gode billeder, og det bidrog selvfølgelig til det image, som jeg fik. Men det medførte jo også disse negative reaktioner. Ekstra Bladets forsider om, at det var Ankers nye pinup, var virkelig en reminder i retning af: Husk nu, hvordan du bliver beskrevet. Og husk nu, hvordan mange opfatter dette på trods af, at du har siddet i Finansudvalget. Og selvom du faktisk har tænkt dig om ved absolut ikke at ligne nogen pinup, så er modellen der alligevel. Og så kan den spilles af. Og det var noget, som det var nødvendigt at være opmærksom på. Det var før de sociale medier, så jeg syntes ikke, det var ondsksfuldt. Det var Isdronningen og Snedronningen og mareridt, og hvad de sådan kunne finde på. Men det var jo, hvad det var. Sådan slagord og det skulle jo være lidt sjovt, og der kunne laves karikaturtegninger. Jeg tror, at det, der gør det virkelig vanskeligt for mange kvinder her i nutiden, er, at det er ondsksfuldt og perfidt. De går virkelig ind under huden på kvinder og siger "Du er en stor led so", "Du skulle bare smides ud med vandet" eller "Du skulle bare have et lag tæsk, så ville der komme ordentligt styr på dig." Altså sådan nogle fuldstændigt primitive udtryk. Det var der ikke. Det var der ikke i den tid, for der skulle man jo lægge navn til. Man kunne ikke komme med læserbreve i aviserne, uden at der skulle navn på. Og det var tydeligt, at det holdt folk tilbage. Det er klart, at når der så opstod sådan nogle kriser, som der gjorde i forbindelse med mit ophold i Paris og hele Ritz-sagen, så kører det af sporet. For så kan man ligesom bygge en bestemt stemning op om, hvad jeg var for en med luksus og at bruge for mange penge og bare være ligeglad. Det var selvfølgelig ikke rart, men det var ligesom knyttet til en bestemt begivenhed. Og jeg anser mig selv som en robust type. Jeg havde heldigvis min mand, Søren, som også er en nøgtern person. Så det kunne vi godt klare.

Karl: Der er jo ingen tvivl om, at pressen i alle henseender spiller en aktiv rolle. Når en politisk strid er i gang, så er pressen medspiller. Og pressen vælger jo en linje. Der er jo det interessante ved Ritt, at når hun var en del af ledelsen, så var hun 100% loyal. Så fulgte hun spillets regler. Men i de perioder, hvor hun ikke var det, der ville hun skabe debat. Og hun syntes, der var mange ting, der skulle laves om på. Og så skrev hun debatbøger, hun skrev artikler, og hun udtalte sig til fjernsynet osv. Og hver gang trådte hun på nogle ømme tæer, og hver gang fik hun den reaktion, hun forventede, og som gav medieomtale. Ritt var meget bevidst om, at hvis du vil have succes i politik, så er du nødt til at være synlig. Man kan ikke få succes i politik, hvis ikke man er synlig. Og det er der efterhånden utallige beviser på, at det er rigtigt. Min opfattelse og vurdering af Ritt er, at hun ikke foretager sig noget eller har foretaget sig noget i politik, som ikke er

bevidst. Hun har udmærket været klar over, hvad hun gjorde, og hvorfor hun gjorde det. Og hun har fået den reaktion, som hun selv ønskede. Det er jeg ikke et øjeblik i tvivl om. Hun og jeg har jo gennem årene taget mange diskussioner, og hun har taget nogle skridt, som jeg ikke ville have taget. Og jeg mener også, at hun en gang imellem har bevæget sig ud over den kant, som hun burde have holdt sig indenfor. Men jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, at hun har gjort det bevidst. Det har ikke været sådan, at det var noget, hun er sluppet til, eller at der pludselig var en eller anden tilfældig bemærkning, der kom ud over rampen. Sådan er det ikke med Ritt. Alt, hvad hun har foretaget sig, er meget bevidst.

Ritt: Jeg har lagt en stil, kan man sige, om at jeg ville sige, hvad jeg synes, der skulle siges. Og jeg ville skrive. Så jeg har udgivet nogle debatbøger og skrevet nogle kronikker, som har fået partiet op på mærkerne. De har været utilfredse og skældt mig ud over det. Men det vidste jeg godt, og det er jo sådan, at hvis man vil høres i det politiske liv, så er der nogen, der er nødt til at blive gale på en. Ellers glider det jo bare ind. "Nå ja, så hørte man det." Men hvis man tænker "Hvad for noget? Mener hun det?", så er man allerede oppe på mærkerne. Så jeg har brugt det middel bevidst i min karriere. Og det vil sige, at den modstand, jeg har fået på det, den har jeg villet have, og den har jeg kunnet håndtere. Og jeg syntes, jeg har kunnet bruge den til at bringe partiet videre med forskellige emner.

Micha: Men kritikken mod Ritt kom ikke kun udefra. I takt med at Ritt fik minister- og udvalgsposter, blev kløften mellem de to mest markante profiler i Kaffeklubben større. En konflikt, der skulle vise sig efter nogen tid ikke at kunne holde sammen på broderskabet i Kaffeklubben.

Helle: Det varede ikke længe, hvor vi havde været i Folketinget, før Svend Auken fik en mentor. Han hed Risgaard Knudsen. Det var en meget magtfuld nordjyde. Han var gruppeformand, og han var i fagbevægelse. Han var alle mulige steder. Og han udser sig Svend Auken som det unge håb, som han synes skal frem i verden. Så Jens Risgaard Knudsen introducerede Svend Auken til fagbevægelsens hellige haller. Og hvem tror I, Ritt og jeg får som mentor? Ingen. Der er ingen, der mener, at kvinderne skal noget som helst andet end se godt ud. Og så helst holde kæft. Vi får ikke nogen mentor, der hjælper os ind i en fagbevægelse eller til at sidde ved det rigtige bord. Det er der ingen, der hjælper os med. Altså, det må vi selv finde ud af. Og det gør vi så. Og på et

eller andet tidspunkt kommer Ritt og siger til mig "Har du noget imod, at vi offentligt siger, at vi er bedste veninder?" "Nej," siger jeg. "Det har jeg da ikke noget imod. Det er da fint. Det er jeg ligeglad med. Jeg ved godt det har en pris." Det har en pris, fordi der altid vil være en, der er den ledende, og så vil der være en, der ikke er så klog. Så det vidste jeg jo godt. Det har en pris. Vores venskab har altid haft en pris. Men der er også her venskaber, som er dyre. Politisk, karrieremæssigt. Og så er der venskaber, der er dyrebare. Og dette er et dyrebart venskab, fordi vi også er det i den private dimension. Så mændene har forsøgt at splitte os, dele os ad og alt sådan noget. Svend Auken har vi jo sloges med, fordi han altid repræsenterede fagbevægelsens synspunkter. Og det havde vi noget svært ved, fordi det var en del af det, der skulle laves om på og gøres oprør imod. De var for langsomme, eller det var for reaktionært.

Ritt: Allerede da SV-regeringen bliver dannet, mener Karl og jeg, at det er nødvendigt og godt at lave det. Men Thomas Nielsen er frontalt imod, og han var formand for LO. Og Svend Auken vælger jo fagbevægelsen. Og allerede dér må man sige, at vi bevæger os i hver vores retning. Så kommer bruddet med Venstre og det valg er et af Ankers bedste. Men så kommer begyndelsen af 80'erne, hvor Anker så opgiver. Der er jeg gået ud af regeringen og er blevet gruppeformand. Så jeg er gruppeformand i et år, mens Svend er i regering. Og så kommer gruppen tilbage, og partiets formand bliver altid gruppeformand. Men så bliver jeg næste næstformand. Og det ved jeg, at Svend Auken modarbejder. Han gør, hvad han kan, for at jeg ikke skal blive det. For nu er vi altså ved at se for os, at Anker skal trække sig tilbage. Og hvem er det så, der skal være efter? Er det så Svend? Eller er det mig? Det spiller klart en rolle i de år.

Karl: Vi har da haft vældige diskussioner internt, men vi har ført diskussionerne på en måde, der aldrig er gået ud over venskabet. Det begyndte først at krakelere, da enhver kunne se, at både Ritt og Svend gik efter lederposten efter Anker. Der begyndte det sådan at krakelere lidt. Og da der hele tiden var kilder - jeg skal ikke nævne navne - som sørgede for at fodre pressen med historier om, at nu var det galt, og nu var det galt, og nu var den strid oppe osv., så kom alt til at handle om personstridigheder. Især mellem Svend og Ritt. Og til sidst ødelagde det jo den gode stemning i gruppen at alt, hvad medierne skrev om Kaffeklubben, var noget med personer. Det var det jo ikke det, vi havde dannet Kaffeklubben for. Det var jo fordi, vi ville være en inspiration for partiet. Vi ville sætte gang i nogle diskussioner. Vi ville prøve at være debatskabende på et sundt og godt grundlag. Og intet af dette lykkedes for os. Tværtimod skulle det hele gøres op i

personstridigheder. Og sådan er det jo nok, når man kan se, at den gamle formand er ved at nærme sig udløbsdatoen. Så går der nogle interne stridigheder i gang om, hvem der så skal være den næste.

Ritt: Og efter det har svinget meget frem og tilbage, så bliver Svend og jeg enige. Jeg anså det ikke for sandsynligt, at jeg kan blive formand. Dengang spillede fagbevægelsen en stor rolle, og jeg ville aldrig kunne få opbakning fra fagbevægelsen. Fagbevægelsen og kvinderne dengang, det var virkelig tungt. altså. Det var meget tungt. Det kunne jeg ligesom se. Så Svend og jeg laver en alliance, der går ud på, at jeg fortsætter som gruppeformand, når Anker trækker sig tilbage. Svend skal være statsministerkandidat, og når han bliver statsminister, skal jeg være udenrigsminister. Det er den deal, vi laver. Anker trækker sig tilbage, og Svend bliver udnævnt. Og jeg bliver gruppeformand. Og alt ser lyst og lykkeligt ud. Så kommer der en sag om en lejlighed. Søren og jeg havde besluttet os for, at det egentlig ville være smartere af os at have en stor lejlighed i København i stedet for at have den på Fyn med det liv, vi nu førte. Så jeg får en lejlighed, som Bikuben kan leje ud til mig. Og der opstår en diskussion, fordi jeg har en vikarierende sekretær, som melder adresse for flytning til folkeregistret. Og det skulle hun ikke, for jeg ville stadigvæk have adresse, hvor jeg havde min kreds, og hvor jeg arbejdede osv. Og det giver jo så anledning til stor ballade. Med en luksuslejlighed. Hvad man nu vist ikke rigtig kunne kalde det. Men det kørte løs. Og Svend kunne ligesom ikke bestemme sig til, hvad han ville. Det fik lov at køre. Anker talte også imod mig. Der var ligesom også noget fra Ritz-sagen, der skulle hævnnes. Og det ender så med at Svend siger, at han selv vil være gruppeformand. Og det er klart, at når en partiformand siger, at han selv vil være gruppeformand, så bliver han det. Ellers er han ikke længere partiformand. Så i virkeligheden smider han mig af. Og det er så pagten eller alliancen, der er brudt. Og Svend og jeg er fra det øjeblik fjender i stedet for at have været venner. Og derfor da Svend bliver udfordret af Nyrup, der støtter jeg Nyrup og ikke Svend. Og Svend taber.

Karl: Både Ritt og Svend Auken havde jo evnerne til at bære faklen videre. Men Ritt og Svend indgik en aftale, som gjorde, at Ritt skulle have en magtfuld post ved siden af Svend som gruppeformand. Og Svend skulle så være partiformand og parlamentarisk leder og dermed statsministerkandidat. Den aftale holdt i nogle år, og det fungerede efter min opfattelse udmærket. Men så opstod denne lejlighedssag, som Ekstra Bladet fik gravet frem og fik pustet op til en voldsom sag. Og som underbyggede det, som man

kan se, gentager sig lidt i forhold til Mette: "Ritt er sådan en magtfuldkommen én. Hun går efter magten, og hun er kynisk" osv. Og så dette med, at hun lever sådan et ekstravagant liv. "Hvad skal hendes mand og hende have en syvværelses lejlighed for i København?" Man kunne puste det op til noget vældigt. Og det pres kunne Svend ikke stå imod. Der forsøgte han så at lave en tilføjelse til vores boliglovgivning, som udelukkede at Ritt kunne få en sådan lejlighed i København. Og den ville han have Ritt til at acceptere og reagere efter, men det ville Ritt som sædvanligt ikke. Ritt ville ikke bøje sig for det, hun kalder uret. Hun vidste, at hun havde retten på sin side, juraen på sin side, og så skal man ikke bøje sig. Sådan er hendes indstilling. Og det var jeg for så vidt enig med hende i, så jeg støttede hende. Svend kunne ikke få mig over på sin side. Han forsøgte, men det kunne han ikke. Jeg syntes, at det var noget pjat. Men Svend turde ikke tage kampen op mod dem. Han lod sig lokke ind i en fælde, synes jeg. Og det kom så til sidst til at koste ham posten som Socialdemokratiets leder.

Ritt: Jeg havde det meget dårligt med det, og noget af det, tror jeg, hænger sammen med, at jeg er opdraget med og opvokset i sådan et arbejdsmiljø på Vesterbro. Og noget af det, der er mest afgørende, er, at man kan stole på hinanden. Så hvis man har lovet, så må man stå ved det. Alt andet kan ikke accepteres. Så for mig er det virkelig et livsbrud. Svend og jeg kunne tale sammen efterfølgende, men vi fik jo aldrig noget forhold til hinanden. Vi fik aldrig rigtig sat os ned. Og jeg må ærligt sige, at jeg ikke kunne tilgive ham. Det kunne jeg ikke.

Karl: Jeg har sagt nogle gange, at politik ikke alene er et barsk håndværk, det er også et svært håndværk. Og man kan ikke undgå indimellem, når man er ude i nogle afgørende situationer, at skulle overveje, hvilke strategiske skridt man skal. Du kommer ingen vegne, hvis du står alene, og der ikke er nogen, der bakker dig op. Så taler du lige ud i den klare luft. Det får ingen betydning. Du er nødt til at lægge en strategi og have nogle til at støtte dig.

Micha: Kønshistoriker og tidligere forskningsbibliotekar og konsulent i KVINFO, Jytte Larsen, har forsket i køns- og ligestillingsproblemer. Hun har anmeldt flere af Ritt Bjerregaards bøger og fulgt konflikterne i hendes politiske virke tæt.

Jytte: Altså politik... Jeg har aldrig været der. Det er jo ikke let, for selvfølgelig er der modsætninger, og der er også personlige sympatier og antipatier, som både er indenfor

partierne og udenfor partierne. Det er jo banal. Jeg har det ikke sådan, at jeg mener, at politikerne er gjort af et andet stof end alle os andre. Jeg mener faktisk, at de brænder for det, de laver. Og de er helt sikre på, at de løsninger, de har, er bedre end dem, som de andre har. Og de vil forfærdeligt gerne på en eller anden måde komme igennem med dem. Hvad er det man siger? "Hvis man skal have en ven i politik, så skal man købe sig en hund." Det kræver så også, at du sådan set altid står i en magtkamp. Og så er det jo vigtigt, at du står sammen med nogen. Og der kan man jo sige, at disse fem mennesker virkelig var svejsede sammen og var last og brast. Indtil de ikke var det mere. Men det har jo været en kæmpe støtte for dem. Og selvfølgelig er de jo ikke de eneste. Og de har jo selvfølgelig også arbejdet sammen med andre. Især Ritt, som den moderne politiker hun har været, har også virkelig haft et fantastisk bagland hele tiden, som hun kunne trække på.

Micha: Svend Auken døde af prostatakræft i 2009 efter længere tids sygdom. Svend Auken beskrives som en karismatisk politiker, der nåede at bestride flere ministerposter som arbejdsminister, miljøminister og miljø- og energiminister. Og han sluttede af som formand for Socialdemokratiet. Svend Auken beskrives som en dygtig forhandler, der kæmpede for et bedre globalt miljø og gennemførte en række miljø- og energipolitiske reformer og lykkedes med at profilere dette område centralt i dansk politik. I dette afsnit tager vi afsked med Kaffeklubbens historie, selvom deres arbejde fortsatte i mange år fremover. Kaffeklubben eksisterer stadig den dag i dag blandt de nulevende politikere. Tilbage i dag ser vi stadig aftrykket af deres politiske arbejde. Den mest kendte er nok Folkeskoleloven, der indførte en 9-årig enhedsskole for alle samt grundlæggelsen af den erhvervsfaglige grunduddannelse. Men ikke mindst oplevede de store politiske meritter. Ritt blev undervisnings-, fødevarer- og socialminister, EU-kommissær og overborgmester i København. Helle Degn blev formand for Ligestillingsrådet, udviklingsminister og formand for Udenrigspolitisk Nævn, medlem af Europarådet og vicepræsident for Socialist International Women. Desuden opnåede Helle Degn også i sin tid at blive parlamentsformand for OSCE i årene, hvor de skulle håndtere Balkankrigene, hvilket hun modtog Kommandørordenen for. Karl Hjortnæs bestred også flere ministerposter som justits- og fiskeriminister samt minister for skatter og afgifter. I næste og sidste afsnit kigger vi fremad på, hvordan de unge i dag griber det politiske arbejde an i en tid, hvor der er medlemsflugt fra partierne, og hvor opbakningen til det politiske system er lav. Hvis du har selvmordstanker, kan du ringe til Livslinjen på 70 201 201. Ritts Kaffeklub er produceret af Micha Fuglede og What Matters med støtte fra Demant Fonden.

Redaktør er Rikke Caroline Carlsen. Du kan finde flere podcasts om historie ved at søge på Vores Tid i din podcast-app.